

## *Първа глава*

# КОЛКО Е УЮТНА ХОБИТОВАТА ВИ ХРАЛУПА?

В живота си често съм чувал хората да описват уютните домове или особено удобни стаи и да казват: „Точно като хобитова хралупа“. Това е един от най-големите комплименти, които почитателите на Толкин могат да изкажат, защото става дума за място, където те биха искали да прекарат свободното си време, да четат книга, да си приказват, да ядат вкусни гозби или просто да си стоят и размишляват.

От първата страница на „Хобит“ Толкин словоохотливо и с любов ни въвежда в света на Билбо Бегинс (а и на Средната земя) и описва хобитовата хралупа. Неговите полуръстове без съмнение са същества, привързани към комфорта. Но те не живеят в показни имена или дворци от камък. Тези удобни къщи, вдълбани в хълмовете за максимална уединеност, са убежища с камина, приятно облицовани с дърво, добре зареден килер, пухени легла и прекрасни градини точно пред ниските прозорци\*.

---

\* В някои части на древна Британия, хората от неолита са живеели във вкопани в земята къщи, наречени „къщи-дупки“, издълбани във вътрешността на хълмове. Възможно е те да са вдъхновили хобитовите хралупи на Толкин.

Адаптацията на Питър Джексън показва Торбодън целия облицован в дъб, а тържествуваният огън разпръсква топлина. Кой не би искал да обитава толкова приветлива къща с нейните дърворезби, голяма кръгла входна врата и удобна слънчева и шарена кухня? Фактът, че в момента четете тази книга, означава, че най-вероятно сега се усмихвате с копнеж и си мислите: „Бих могъл да се пренеса там, преди да си изрекъл „Лодката на Дрого Торбинс“<sup>\*</sup>.

В „Хобит“ Билбо се намира в капан в двореца на елфическия крал, живее като невидим и самотен крадец без легло, което да нарече свое, и мечтае да се върне в скъпия си дом, да поседне пред камината с грейнала лампа на масата си. За него това е най-уютното. Топлина. Светлина. Спокойствие на духа.

Трябва да имаме предвид, че Билбо толкова бързо изхвърча от дома си, за да се срещне с Торин Дъбовия Щит и неговата банда джуджета, че забравя да си вземе носната кърпа!

Когато бях момче, се опитвах да превърна сивата си еснафска спалня в своя лична хобитова хралупа. От местния вехтошарски магазин си намерих един стар стол, подходящ за снимките на „Властелина на пръстените“. Наредих библиотеката си с втора ръка книги на Толкин, изровени по антикварните книжарници. Започнах да колекционирам лули втора употреба (уверявайки майка си, че са просто „за красота“) и си купих някакъв евтин тютюн на име „Боркум Риф“, сложих го в голям буркан с надпис „Пушилист“. Всеки път, когато отворех буркана, стаята ми се изпълваше с романтичната миризма (поне така си мислех тогава) на Торбодън. Тази стая беше моето убежище, въпреки че вероятно миришеше като канцеларията на някой синдикат.

---

<sup>\*</sup> Дрого Торбинс е бащата на Фродо. Той и майката на Фродо – Примула загиват в инцидент с лодка.

През годините разбрах, че не съм единственият, силно копнеещ за своя собствена хобитова хралупа. Това желание, колкото и абсурдно да е, се отнася за много от нас, ентусиастите на тема Графството. Някои хора са успели да си направят своя собствена версия на Торбодън, Саймън Дейл от Великобритания например си го е построил и заслужено обитава Хобитово. Къщата му е наполовина зарита в земята на уелската провинция и цялата е построена от местни материали: камъни и дърво от околната гора. От покрива се събира вода за градината, а хладилникът се охлажда от въздуха\*.

Има едва няколко места в приключенията на полуръстовете, които предлагат удобството на дома и Графството: възшебният Ломидол със своите шумолящи дървета, меки легла, пеещи елфи и „денонощни поетични дни; къщата на Том Бомбадил, удобно настанена в гората до клокочещата река Бързоструйка, в допълнение със Златоронка, очарователната дъщеря на Речния крал; дървената къща на Беорн със своите безкрайни запаси от меденки, медовина и прислуга от дресирани животни, които ходят на два крака. Всички тези места, въпреки странните си обитатели, имат нещо общо. Подобно на хобитовите хралупи, те са сигурни, топли, удобни и пълни с хубава храна. Това е домашната обстановка, в която да починеш и да се възстановиш преди дългото пътешествие, това са места, свързани с естествения начин на живот, което ги прави почти част от обкръжаващата ги среда.

Модерните домове са в остър контраст с хобитовите хралупи, ние ги превръщаме в склад за евтини вносни боклуци, които след кратко ползване изхвърляме, как-

---

\* Саймън Дейл строи нов вид къщи, част от проекта „Ламас“, те са екокъщи със слабо замърсяване на околната среда, намиращи се в Пъмброкшир, Уелс. Това е сплотено общество, а жителите му сами си отглеждат храната, събират дъждовна вода, а домовете им са ръчно изработени, много приличат на онези в Графството.

то и всичките си други отпадъци. За много от нас светът навън е това, което виждаме през прозореца на колите си, в поредното задръстване на път към херметично затворените ни офис сгради. Разпростиратата се урбанизация е „оркификация“\*, тя превръща градовете в обширни и грозни корпоративни домове за продан.

Всичко отвън и вътре в хобитовата хралупа трябва да е ръчна изработка. Трябва така да е направено, че от месинговата дръжка в центъра на голямата кръгла входна врата, до глиненото канче в кухнята и стола пред камината, всичко да се ползва до живот. Кога станахме толкова безпомощни, че забравихме да се учим как да поправяме най-обикновени неща? Защо не очакваме подобен род устойчивост и качество в нашия живот?

Има начини за промяна. Интернет сайтове като [makezine.com](http://makezine.com) показват на хората по целия свят как собствено ръчно да направят забележителни полезни неща; [instructables.com](http://instructables.com) ще ви научи стъпка по стъпка как да построите и поправите неща, на които сте смятали, че не сте способни. Онлайн магазини като „Етси“ позволява на стотици хиляди занаятчии по целия свят да продават своите ръчно изработени стоки (от мебели до дрехи и железария) на милиони купувачи. Тези занаятчии изработват невероятни неща от рециклирани и „надциклирани“ материали\*\*.

Преди седемдесет години Толкин възроптава до каква степен машините сякаш доминират над света. Навсякъде той вижда отсечени дървета, за да се построят на тяхно място грозни гаражи, бензиностанции и фабрики. (Представете си как би се почувствал днес.) Той пише по-голямата част от „Властелинът на пръстените“ през Втората световна война в къщата си в Оксфорд, докато бойните само-

---

\* Думата „орк“ идва от староанглийски и означава „демон от ада“.

\*\* Упсайклинг е процес, при който боклуците и ненужните продукти и материали се преработват в нещо с по-голяма ценност и значение за околната среда.

лети, поели към Европа, реват над главата му. Представя си, че Молох трябва да е надделял като господар на света\*.

Толкин често пише на сина си Кристофър (най-важния читател на историите му), веднага след като набере на машината си част от „Властелинът на пръстените“, му я изпраща: по онова време Кристофър служи в Кралските военновъздушни сили. В писмата си до него Толкин описва малките удоволствия от живота в Оксфорд. Също така му разказва за простите изпитания и премеждия в поддържането на дома. Четенето за рутинни събития, когато си далече от дома, е също толкова интересно, като да четеш за възвишеното\*\*.

От първа ръка Толкин вижда ужасите на механизиранията война, служейки в окопите на Франция през Първата световна война. Подобно на хобитите във „Властелинът на пръстените“, той се завръща от опустошението на фронта в променен свят, на всичко отгоре в него вече никога няма да ходи един от най-добрите му приятели. Десет години след световната война, той започва на празен лист да пише началните редове, изплували в главата му, на „Хобит“. Така е роден първият хобит, герой не по своя воля, напуска обичания си дом и се завръща от велико приключение вече променен. Всички ще сме късметлии, ако през живота си имаме шанса да изживеем неочаквано приключение, а после да намерим пътя си назад към удобния ни и безопасен дом. Понякога единственият начин да

---

\* Молох е древен бог, който може да бъде задоволен единствено с жертвоприношение на деца.

\*\* За първи път книга на Толкин излиза под редакцията на Базил Блакуел, собственик на най-известното оксфордско издателство. Издателство „Блакуел“ за първи път публикува Толкин през 1915 г., като включва поемата „Гоблин фит“ в антология, наречена Оксфордска поезия. По това време Толкин е едва дваайсет и три годишен.

оценим дома си и обикновените му радости е да сме били за известно време далеч от него.

След битката на Пеленорските поля, докато се съвзема в Домовете на изцелението в Гондор от смелото си нападение над ужасния Крал-магьосник на Ангмар, Мери споделя на Пипин, че едно нещо го е крепяло през цялото ужасно пътешествие – дълбоките духовни корени, които е пуснал в любимото си Графство. Това е хобитовата хралупа в главата на Мери.

Опитайте се да мислите за едно място от живота ви, което е като хобитова хралупа за вас. Това може да е стаята на любимата ви баба, студиото на любезния ви учител по музика или комфортният апартамент на близък приятел. Какво е това място, което ви е карало да се чувствате като у дома си? Което ви е позволявало да мечтаете в него? Каква е била обстановката или хората там? Или пък е комбинация от двете? В някакъв етап от живота ви подсъзнанието ви е пуснало „корени“ в това място и вие може да го достигнете в спомените си, дори и мястото вече да не съществува.

Където и да се намирате – в офиса, в хотелска стая, в общежитието на университета, в градския си апартамент или в спалнята у вилата си, можете да създадете удобна „хобитова хралупа“. Пространството, което обитавате, е несравнимо по-маловажно от силата на вашето въображение да твори задоволство. За мен това задоволство винаги се допълва от хубавата книга в ръцете ми, така че е без значение къде съм заклещен физически, съзнанието ми е свободно да се рее.

Във финалните сцени на „Властелинът на пръстените“ Сам Майтапер се завръща от Сивите заливи в Торбодън през нощта. Той току-що се е сбогувал завинаги с Фродо и е ужасно тъжен. Но после вижда весело играещите жълти пламъчета от къщата, която сега му принадлежи, домът, завещан му от Фродо. Самата къща, конструкцията ѝ, не

е толкова важна. Важно е онова, което е вътре, неговите любими, жена му и дъщеря му, а топлата вечеря е сервирана на масата.

Това е красивият край на обичания Толкинов роман. „Хобит“ започва в Торбодън с един млад ерген, а „Властелинът на пръстените“ свършва пак там, но вече с един мъдър баща. Всичко в Толкиновите велики приключения се намира между отварянето и затварянето на вратата на обикновената и все пак чудна къща, наречена „хобитова хралупа“\*.

**Мъдростта на Графството ни казва:** *Вашият истински дом е в главата ви и е вътре във вас където и да сте, а хубавата удобна стая е чудесно място, в което да се завърнете.*

---

\* Времето между началото на „Хобит“ и края на „Властелинът на пръстените“ е точно осемдесет години.